

VERKAPT

VERKAPT

Janneke Bazelmans

Ecothriller

“Verkapt”

Ecothriller

Janneke Bazelmans

www.thrillerverkapt.nl

Eerste druk mei 2017

Uitgever: Godijn Publishing

Project: BOEK10

Coverontwerp: Frank Puts

Coverfoto: Hugo Wortel

Auteursfoto: Breg Kardol

ISBN 978-94-92115-24-9

NUR 332

©2017 Godijn Publishing | www.godijnpublishing.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Godijn Publishing.

Voor Julius en Otis

*een studente
een aap
hun strijd*

Wanneer ze haar hals strekte, keek ze net over de rand van het plateau in het donkere gat onder haar. De duisternis deed lijken alsof het niet waar was. Alsof ze niet in de top van een veertig meter hoge woudreus zat, in het hart van Borneo.

Hoewel de houthakkers na zonsondergang hun werkzaamheden hadden onderbroken, galmde het snerpende geluid van de kettingzagen in haar oren na. Ze masseerde haar handpalmen en pulkte aan de stukjes huid die een paar uur geleden nog een blaar vormden. Het zeildoek ritselde. Met ducttape had ze het aan twee takken bevestigd, zodat het wat bescherming bood. In de kruin had de wind vrij spel.

Ze tuurde in de verte, waar steeds meer gloeiende puntjes oplichtten, als een spoor van brandende sigaretten met maar één missie: het groen uit het regenwoud trekken. Vanuit haar tenen kroop de paniek omhoog.

Haar vingers gleden over de houten planken, op zoek naar haar waterfles. Een bundel maanlicht drong door het bladerdek en vormde lichte strepen op het plateau. Ze zag de fles, greep ernaar, maar hij rolde weg, om vlak bij de rand te blijven liggen. Steunend op haar ellebogen schoof ze verder uit haar slaapzak en reikte naar de fles, die door haar beweging verder rolde. Het plateau kraakte. Een paar seconden later hoorde ze een zachte plof.

Ze hield haar adem in. De bewakers reageerden niet. Of ze waren in een diepe slaap verzonken, of ze waren stilletjes vertrokken. Het touw waaraan ze omhoog geklommen was, schuurde tegen het pla-

teau. Was ze vergeten het omhoog te hijsen, zodat nu een van de mannen naar boven klom? Onmogelijk, wie haalde het in godsnaam in zijn hoofd in het donker omhoog te klimmen? Ze kroop terug in de slaapzak en trok de rits tot haar kin dicht. Iemand ademde. Nee, dat was ze zelf. De wind, het moest de wind zijn. De wind speelde met de takken en ging zo rusten. Net als zij, Nora van Severingen, vijftwintig jaar en gevangen in een boom. Een boom waarvan de stam gemerkt was met een rood kruis.

Ze dacht aan het verhaal over een Amerikaanse vrouw die 738 dagen in haar schuilplaats verbleef. 738 dagen. Het was Nora's vierde nacht. De vierde nacht dat ze haar best deed niet bang te zijn. 'Angst is een slechte raadgever,' zei haar vader altijd. Alleen het vuur kon haar verjagen.

Het vuur won altijd.

PROLOOG

Zaak A-17299, moord op Nora van Severingen. Verhoor met getuigen. Gerechtshof Sintang, West-Kalimantan (Indonesisch Borneo), 5 mei 2017

De vochtige hitte, vermengd met de geur van kruidnagel en zware tabak, drong door de kieren van de rechtszaal naar binnen. Alec van der Hoeven bleef een moment in de deuropening staan en liep toen door naar de getuigenbank. Hij passeerde een rij mannen, die gehurkt met hun rug tegen de wand zaten en hem aanstaarden, een *kreteksigaret*¹ in de mond. Omdat hij niet zo snel zag of er een bekende bij zat, knikte hij vluchtig. In de vrouw op de voorste rij herkende hij de moeder van de verdachte. Haar foto had in de Jakarta Post gestaan. De doodstraf was dit jaar al negen keer opgelegd, meldde deze krant gisteren. Vier executies waren uitgevoerd.

Alec controleerde opnieuw zijn mobiele telefoon. Geen bericht. Het plan dreigde te mislukken. Een druppel gleed langs zijn voorhoofd naar beneden en hij deed geen moeite hem weg te vegen.

De deuren van de rechtszaal sloegen open en het publiek stond op. De rechter, gehuld in een zwart gewaad, sjokte naar binnen, gevolgd door drie collega's. Geschreeuw vanuit de

¹ Zie voor een verklarende woordenlijst Indonesisch – Nederlands p.395.

hal. Alle ogen schoten naar de deur. Begeleid door twee bewakers strompelde de verdachte de zaal in. Zijn enkels waren geboeid. Ingevallen wangen, erger dan zes maanden geleden, toen Alec hem in de gevangenis had opgezocht en het voorstel had gedaan. Holle ogen scanden de zaal. Alleen Alec wist wie ze zochten.

Een giftige cocktail van hebzucht en onverschilligheid had tot zijn ondergang geleid. Als iemand niet gestraft wordt voor wat hij gedaan heeft, moet hij gestraft worden voor wat hij niet gedaan heeft. De wet van compensatie geldt altijd. Overal.

Zijn mond voelde droog aan, met het puntje van zijn tong bevochtigde hij zijn lippen en voelde de barstjes. De verdachte had niet met het voorstel ingestemd. Nog niet. Alec wreef over het scherm van zijn telefoon, alsof hij het apparaat zo kon dwingen een bericht te laten zien. De tijd was bijna om.

De rechter schraapte zijn keel. Het circus begon. Zweetdruppels liepen langs Alecs ruggengraat, langs zijn taille, zijn broek in.

Zijn telefoon piepte bijna onhoorbaar. Een whatsapp-bericht. Zijn ademhaling versnelde en met trillende vingers drukte hij op het bericht dat de uitspraak honderdtachtig graden kon draaien. *Verdachte akkoord; bewijs geleverd*, las hij. Zijn hele getuigenverklaring was gebaseerd op deze vier woorden.

Van doodstraf tot vrijspraak.

Deel I

Transformatie

Maart 2014, het natte seizoen

Orangutans look straight into your soul

Willie Smits

1

‘Ze heeft geen moeder meer?’ Nora van Severingen keek in de rieten mand waar een penetrante geur omheen hing. De baby zoog afwisselend op haar duim en wijsvinger en maakte smakgeluiden, alsof ze al dagen geen melk had gehad. Haar luiertje leek ieder moment te ontploffen.

De man knikte en hield de fles melk boven de mand. De baby piepte, griste de fles uit zijn hand, zette die aan haar mond en schrokte de inhoud naar binnen. Een straaltje melk gleed langs haar kin. Een zonnestraal glipte tussen de hoge bomen door en droogde de melk op.

‘Ze heeft erge dorst.’

‘Dat heeft Terra altijd. Al sinds ze bij ons woont.’ Met de punt van zijn shirt veegde hij de melk van Terra’s kin.

‘Hoe lang woont ze hier al?’

‘Ze kwam toen ze vier maanden oud was, nu is ze bijna een half jaar.’

Nora bestudeerde het litteken op zijn wang, dat van zijn oor tot vlak boven zijn mond liep. De moedervlek tussen zijn wenkbrauwen leek haar als een derde oog te observeren. Hij deed haar denken aan de oosterse goeroes waar de Nederlandse tijdschriften vol van stonden. Goeroes als medicijn tegen depressie en stress. Zijn leeftijd was moeilijk in te schatten. Een jaar of vijfendertig, veertig, zeker tien jaar ouder dan zij.

Zijn zwarte, halflange haar hing golvend op zijn schouders. Het glansde.

Terra gooide de lege fles over de rand. Ze stak haar armen uit en de man tilde haar uit de mand en zette haar op zijn schoot. Het leek of de baby Nora nu pas opmerkte. Haar ogen waren net bruine opgepoetste kraaltjes en schoten vluchtig heen en weer.

De man aaide Terra over haar rug. 'Ik begrijp dat je voor PT Palmoil werkt.'

Nora vroeg zich af of hij verwachtte dat de baby nu een boertje liet. 'Als stagiaire. Ik doe een onderzoek.'

'Wat voor onderzoek?'

'Naar duurzame bedrijfsvoering. Ik studeer economie. En daarnaast Indonesisch.' Ze wachtte op een reactie. Als enige in haar jaar had ze die taal gekozen en het had haar mooi deze afstudeerstage bij het palmoliebedrijf opgeleverd. Als de rechterhand van Tonak was het haar taak om informatie te verzamelen voor het oprichten van een school. Daar konden de kinderen van de plantagewerkers naartoe. 'Ik zou je graag enkele vragen willen stellen over de kinderen uit het dorp.'

De man snoof en spuugde een rochel op de grond. 'Duurzame bedrijfsvoering, zeg je? Je zou beter moeten weten.'

'Wat bedoel je?'

Hij legde de baby terug in de mand. 'Kom Terra, binnen is het koeler.' Hij tilde de mand op en strompelde richting het huis. Doordat zijn ene voet achter zijn andere aan sleepte, schudde Terra heen en weer als de wiebelende geluiskatten die de Chinese winkels in Sintang bevolkten. Bij de deur zocht hij steun aan het kozijn, voor hij achter het gordijn verdween dat voor de deuropening hing.

Hij had haar best antwoord kunnen geven. Ze raapte de fles op, zette hem op de stam en telde de jaarringen die met verschillende kleuren, van licht naar donker, het levensverhaal

van de boom prijsgaven. De binnenste cirkel was het eerste levensjaar van een boom en de buitenste het laatste. Ze raakte de tel kwijt toen een rode mier dwars over de ringen kroop en zich niets van het patroon aantrok. Met een stokje probeerde ze hem te verleiden naar rechts te gaan, maar hij liet zich niet afleiden.

Ze schrok op van een tak die naast haar op de grond viel en keek omhoog. De bladeren bewogen. Haar hele leven lang was ze al bang voor slangen. Ze wist dat slangen zich vrijwel geluidloos voortbewogen, toch dacht ze telkens wanneer ze iets hoorde direct aan zo'n glibberig, kronkelend geval. Er viel iets op haar hoofd en ze schoot naar achteren. Ze voelde in haar haren en haar vingers verdwenen in een stuk zacht geworden banaan, half in de schil. 'Gatver.' Ze gooide het op de grond en veegde haar handen af aan haar broek.

'Nora, Nora!'

In de verte kwam Tonak aangerend. Haar stagebegeleider struikelde over de bovengrondse wortels van een woudreus, bleef enkele seconden liggen en krabbelde overeind. Ze stond op en liep naar het hek.

'Waar was je? Hoe kom je op dit terrein?' Hij veegde het zweet van zijn voorhoofd. 'We hebben de boot weer aan de praat gekregen.'

'Het kettingslot hing los, je kunt het hek zo openduwen.'

'Je hebt geluk dat twee jongens uit het dorp je deze kant op zagen lopen, anders had ik je niet gevonden. Regel één: loop nooit alleen door het bos. Voor je het weet neem je een verkeerd pad.' Hij trok het hek open. 'Je komt het oerwoud niet meer uit, Nora.'

'Sorry.'

'Is die manke er?' Tonak wees naar het huis.

'Hij is binnen.'

'Aan die man hebben we niks.'

‘Waarom niet?’

‘Hij is import. Komt van Java en bemoeit zich met alles. Kom mee, Bernardus wacht. Heb je de lijsten?’

Ze knikte en liep achter hem het pad af. Een hagedis schoot langs haar voeten en verdween tussen het borstelige struikgewas. Aan het eind van het pad keek ze om. Een orang-oetan zat op de boomstamtafel. Hij was groter dan Terra en likte aan de bananenschil.

Onder aan de heuvel sloegen ze de weg in die dwars door het dorp liep. Aan weerszijden stonden huizen op palen, met geschilderde muren en luiken, alsof er een schilderwedstrijd in het dorp was geweest. Ze passeerden de kerk, het open veld waar de school zou komen, en waar nu een groep kinderen voetbalde met een *pomelo*, een grapefruit maar dan zuurder. Twee meisjes knikkerden met nootjes. Het kleinste meisje wierp haar nootje richting het kuiltje, maar omdat het niet helemaal rond was, haperde het en bleef halverwege het pad liggen. Gejuich. Blijkbaar hoorde dit bij het spel en het meisje waagde een nieuwe poging. Over een paar maanden konden deze meisjes naar school. Scholing was de eerste stap om uit de armoede te komen. Scholing en werkgelegenheid, daar draaide het om.

Na tien minuten arriveerden ze bij de rivier, waar hun stuurman de *klotok* leegschepte, zonder zich te laten ontmoedigen door de scheur in de bodem van de emmer. Een van de jongens uit het dorp hielp mee, maar toen hij Nora en Tonak zag, dook hij het water in. Nora lachte naar de meisjes die toekken. Gillend renden ze weg.

‘We moeten die man erbuiten zien te houden,’ zei Tonak. Hij trok zijn laarzen uit en stapte in het water. ‘Hij stookt de dorpelingen tegen ons op.’

‘Zal ik met hem praten?’

‘Ik wil niet dat je naar hem toegaat.’

‘Hij zegt dat hij orang-oetans opvangt.’ Voorzichtig zette ze een voet in de rivier. Deze zakte meteen centimeters weg in de modder. Ze trok haar voet omhoog en probeerde van kei naar kei te lopen, zoals ze de lokale bevolking zag doen, maar ze gleed uit en bezeerde zich aan een scherpe steen.

Tonak klom in de boot, pakte haar hand en trok haar erin. ‘Zei hij dat?’

‘Hij heeft er een stuk of acht. De jongste is bijna een jaar.’

Tonak fronste zijn voorhoofd. ‘Je moet niet alles geloven wat mensen zeggen. Kritisch blijven, je verstand gebruiken. Waarom zou hij apen opvangen? Wat levert hem dat op?’

‘Misschien wil hij ze helpen.’ Haar grote teen bloedde en ze drukte haar handpalm erop.

‘Helpen?’ Tonak grijnsde. ‘De handel in apen is een lucratieve bezigheid in Azië. Zeer lucratief. Maar zoals ik al zei: het is beter als je daar je gezicht niet meer laat zien.’

De stuurman trok aan het touw van de motor, die onder luid kabaal meldde dat hij het weer deed. Tonak zette zijn hoed op en nam plaats op het achterste bankje. Nora zat in het midden van de boot en tuurde over het water waarover ze vorige week waren aangekomen. Vanuit de stad Sintang, via de brede Kapuas-rivier naar de Jengkuat-rivier waren ze steeds dieper het hart van Borneo in gevaaren. Strikt genomen was het Kalimantan, West-Kalimantan. Voor de Indonesiërs was dat een groot verschil, maar Nora vond Borneo beter klinken. Exotischer.

Het water klotste tegen de boot en zo nu en dan stroomde een golf over de rand. Ze rook de geur van rotte bladeren. Aan beide zijden van de rivier stonden mangroves met hoog liggende wortels, die als schuilplaats voor dieren dienden.

Tonak zat nu onderuitgezakt op de grond. Zijn hoofd rustte tegen het bankje, zijn hoed lag over zijn gezicht en hield de

zonnestralen tegen, die het ongetwijfeld gemunt hadden op het kale plekje op zijn achterhoofd. In zijn hals verschenen steeds meer vlekken. Zelf had ze weinig last van de broeierige hitte waardoor ze werden opgeslokt. *Geboren om in de tropen te wonen*, had Bernardus Andreas, de eigenaar van PT Palmoil, gisterenavond lachend gezegd. Het leek alsof ze al maanden in het regenwoud leefde, alleen aan het eeuwige gezoem om haar hoofd kon ze moeilijk wennen. Ze wapperde met haar handen om de zwerm muggen te verjagen, maar voor iedere mug die ze wegjoeg, kwamen er twee terug.

Ze haalde haar aantekeningenschrift uit haar rugzak en bekeek de lijsten met namen en gegevens van de dorpelingen die ze met Tonak had verzameld: gezinssituatie, grond, beroep en hobby's. De voorstanders van de nieuwe palmolieplantage had ze groen gekleurd, de tegenstanders rood. Tonak had gisteren een lijstje met vijf namen toegevoegd dat hij de twijfelgevallenlijst noemde. Ze haalde een stift uit haar etui en kleurde de nieuwe lijst oranje.

Bernardus wilde dat ze zo snel mogelijk met de contracten langs de dorpelingen gingen, te beginnen met de twijfelgevallen. Het dorps hoofd van Sungai Buaya vormde een complicatie. Zonder zijn toestemming mochten ze geen plantage aanleggen. Gisteren hadden ze opnieuw met de man gesproken en hem de voordelen van de plantage uitgelegd. Tonak had hem het contract gegeven, maar het dorps hoofd had niet getekend. Toen ze vertrokken had Bernardus hem een envelop toegeschoven. In Sintang had ze zelf ook al een paar keer geld moeten geven aan een politiemann aan wie ze de weg had gevraagd. Niet veel, hooguit een euro. Op Tonaks aanraden had ze een speciale portemonnee aangeschaft, zodat ze haar geldbuidel, die uitpuilde van de biljetten, niet tevoorschijn hoefde te halen. Zo werkte dat hier.

Over die apenman sprak niemand. Ze zette hem onderaan de lijst met een vraagteken erachter en stopte het schrift in haar tas.

Ze passeerden hutten op drijvende pallets. Een groep vrouwen waste kleding in de rivier, en telkens als een van hen een shirt uit het water haalde, droop de modder ervan af. Tientallen meters verder gooiden twee jongens emmers water over elkaars hoofden en gilden het uit van plezier. Nora zwaaide naar de jongens, die joelend verder gingen met hun spel. Ze stak haar hand in het water. Onmiddellijk gleed er wat langs haar vingers en ze trok hem snel terug. Naar het leven onder het wateroppervlak kon ze alleen maar raden.

Rustig voeren ze verder. Een boot kwam hen tegemoet en hun stuurman week uit richting wal. Nora bukte om de laaghangende takken te vermijden. Op de passerende boot stonden kannen benzine en diesel vierhoog opgestapeld. Een groter contrast met het gigantische benzinestation aan de overkant van haar huis in Amsterdam was niet denkbaar. Haar kamer bij de oude hospita was tijdelijk bedoeld. Inmiddels woonde ze er al drie jaar.

Ze dacht aan haar onderzoek. Wanneer zij alle informatie had verzameld, kon PT Palmoil ermee aan de slag en die school oprichten. Daarnaast moest er een palmoliecoöperatie worden opgericht tussen PT Palmoil, het dorpshef en de boeren uit het dorp. Met het liefst zoveel mogelijk dorpelingen. Uiterlijk volgend jaar wilde PT Palmoil de plantage als duurzaam laten certificeren bij de *Roundtable on Sustainable Palm Oil* – een internationaal orgaan dat de certificering van palmolie regelde – net zoals de eerste plantage die het bedrijf een aantal jaren geleden had aangelegd. Tegen die tijd was zij alweer terug in Amsterdam. ‘Niet aan denken, genieten,’ prevelde ze. Eindelijk kon ook zij wat doen voor de oerwoudbewoners. Net zoals haar vader zijn hele leven had gedaan.

Het werd drukker op het water. Sommige boten waren niet meer dan een vlot, een veredeld pallet, zo volgeladen dat de vraag niet was óf ze zouden zinken, maar wanneer. De kano achter hen lag vol kokosnoten, rijst, rambutans, durians, komkommers en verschillende soorten ondefinieerbare groenten. Schuin vóór hen voer een boomstamkano, bezaaid met stoffen in schreeuwende kleuren.

'Pasar,' zei hun stuurman.

De drijvende markt dreef langzaam stroomafwaarts. Boten kwamen erbij of verdwenen in een van de zijkanalen. Hun boot voer naar een kano en bleef ernaast varen. De vrouw op de kano verkocht koekjes, cake en iets wat op brood leek. Ze glimlachte naar Nora. Hun stuurman kocht cake, sneed deze in plakken en gaf haar een stuk.

'Terima kasih'. Ze nam een hap en onmiddellijk leek haar mond in brand te staan. Alsof iemand in plaats van met suiker met rode peper had gestrooid. Ze pakte haar flesje water en spoelde de hap weg. Zo nonchalant mogelijk legde ze haar arm op de reling en liet de rest van de plak overboord vallen. Onmiddellijk streek er een zwart-witte vogel met witte kuif en kromme snavel neer op het water en hapte ernaar. Ze voelde haar wangen kleuren en keek naar hun stuurman.

'Een neushoornvogel,' zei de stuurman en wees naar het dier. *'Een langkuifneushoornvogel. Ze komen zelden zo dichtbij. Hij dacht waarschijnlijk dat het fruit was.'*

Snel pakte ze haar camera, maar het dier schrok van haar beweging en vloog weg.

Een halfuur lang voeren ze door de achtertuinen van de bevolking, toen meerden ze aan. De stuurman sprong in het water en trok de boot naar de aanlegsteiger. Het laatste stuk liepen ze over het pad langs de rivier. De boomwortels staken ver omhoog en ze moest goed uitkijken waar ze haar voeten zette. Tussen de bomen en struiken door zag ze Julungs huis

liggen, dat net als alle andere huizen op metershoge palen stond. De komende weken mochten ze hier logeren.

‘Waar bleven jullie? Hij is er al.’ Bernardus stond op de veranda en hield de envelop met daarop het logo van PT Palmoil omhoog. ‘Informatie over ons reisje naar Jakarta van vorige maand.’

Tonak grijnsde. ‘Drie keer raden. Hij heeft zich bedacht?’

Nora keek hem aan. Over wie hadden ze het? Zij wist niets van een reisje naar Jakarta. Ze schopte haar laarzen uit en krom de ladder op naar de veranda.

Daar zat hij.

Het dorpshoofd. Een man van aanzien in het dorp. Zijn stem kon het verschil maken. Op zijn schoot lag het contract.